

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 17. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: den 9. februar 2018
Tidspunkt: kl. 8.30
Sted: vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Erling Bonnesen (V), Jan E. Jørgensen (V), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Lars Aslan Rasmussen (S), Søren Søndergaard (EL), Rasmus Nordqvist (ALT) og Holger K. Nielsen (SF).

Desuden deltog: miljø- og fødevareminister Esben Lunde Larsen og undervisningsminister Merete Riisager.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3596 (landbrug og fiskeri - landbrugsdelen) den 19. februar 2018

EUU alm. del (17) – bilag 364 (kommenteret dagsorden)

Miljø- og fødevareministeren forelagde alle punkter til orientering.

1. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Fremtiden for fødevarer og landbrug

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2017) 0713

Rådsmøde 3596 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (17) – bilag 368 (udvalgsmødereferat side 554, senest behandlet i EUU 26/1-18)

Miljø- og fødevareministeren: Formandskabet ønsker en drøftelse af henholdsvis direkte støtte og landbrugspolitikens samspil med miljø og klima. Drøftelsen skal give Kommissionen input til de egentlige forslag, som forventes præsenteret til sommer.

I forhold til direkte støtte forventes det, at en række baltiske og østeuropæiske lande vil nævne ønsket om udjævningen af forskelle i støtteniveauer pr. hektar mellem landene. Det er egentlig et spørgsmål, som skal afgøres i forbindelse med fremtidens EU-budget.

Fra dansk side kan vi ikke se, at der er baggrund for yderligere omfordeling af den direkte støtte. Der er store forskelle i både omkostningsniveauer og medlemslandenes forpligtelser på miljø- og klimaområdet – og det bør reflekteres i støtteniveauet. Endelig er den oprindelige fordeling sket ud fra de helt samme kriterier for alle medlemslande.

Derudover forventes en drøftelse af Kommissionens idé om et støtteloft for den enkelte bedrift. Det vil være problematisk, da der er store strukturelle forskelle i størrelsen på bedrifter. EU-gennemsnittet er ca. 16 hektar, men i Tjekkiet er den gennemsnitlige bedrift eksempelvis over 130 hektar og i Rumænien er den ca. 3 hektar. Danmark ligger også i den høje ende med ca. 65 hektar.

Den direkte støtte skal ydes på en måde, der sikrer lige konkurrencevilkår på tværs af forskellige bedriftsstrukturer. Ellers risikerer vi at modarbejde en strukturudvikling i visse medlemslande eller give incitament til opsplnitning af bedrifter.

I forhold miljø- og klimadelen er vi positive over for Kommissionens tanker om en sam-tænkning af søjle 1 og 2, som begge indeholder miljøtiltag. En mere strategisk tilgang vil sikre bedre sammenhæng mellem søjlerne og dermed mere effekt for pengene.

En konkret idé er at undersøge, om det reelt er en risiko for EU's budget, hvis der f.eks. udbetales støtte til et vådt hjørne af en mark. Det vil kunne ændre landmandens incitamen-ter til fordel for miljøet. Et andet tiltag kunne være 1-årige miljø- og klimatiltag. Det kunne være et godt supplement til de 5-årige tiltag.

Regeringen støtter også Kommissionens ønske om i højere grad at give medlemslandene mulighed for at tilpasse deres indsats til regionale forhold. Det er klart, at klimaudfordrin-gen ikke skal adresseres på samme måde i Lapland som i Andalusien.

Som jeg også vil nævne under de næste punkter, er der i Danmark et potentiale i bioraffi-nering af græs. Det kan sikre proteinrigt foder som alternativ til importeret soja. Samtidig er græs også en mere miljø- og klimavenlig afgrøde. I andre medlemslande er der forment- lig andre ideer.

Vi er lige nu på et tidligt tidspunkt i drøftelserne om miljø og klima i fremtidens landbrugs- politik. Kommissærens meldinger er positive, men vores holdning vil selvfølgelig afhænge af det konkrete indhold i Kommissionens forslag.

Kenneth Kristensen Berth nævnte, at den irske premierminister, Leo Varadkar, netop havde udtalt, at EU i fremtiden burde give flere penge til strukturfonde og landbrugsstøtte. Det var nok ikke i overensstemmelse med de danske prioriteter. De nuværende forhand- lingen drejede sig ikke om forhandlingen af støttens størrelse, men ville ministeren uddybe de danske interesser? Og hvad var Frankrigs position vedrørende støtteloftet? Hvor mange hektar lå den gennemsnitlige bedrift på i Frankrig? De franske landmænd er mere aktivi- stisk indstillede, så hvordan blev de tilgodeset?

Rasmus Nordqvist henviste til side 3 i samlenotatet om, at Kommissionen ønskede en mere målrettet, ambitiøs og fleksibel tilgang til erstatning for de nuværende grønne ele- menter. Alle alarmklokker ringer, hver gang ordet "fleksibel" nævnes i forbindelse med miljø- og klimaindsatser. Kunne ministeren sige noget om faren for, at det ville ende med en reel udvanding af klimamålene, og hvordan han forstod forholdet mellem det at være ambitiøs og fleksibel i denne sammenhæng?

Kunne ministeren desuden uddybe, hvordan man ville styrke en omstilling til økologi i denne plan? Som det fremgik af høringssvaret fra Økologisk Landsforening, var økologien i fremgang snarere på trods end på grund af EU's landbrugspolitik.

Erling Bonnesen opfordrede til, at man var meget opmærksom på risici ved en eventuel renationalisering af landbrugsstøtten. Danmark er et forholdsvis lille land med en relativt stor fødevareeksport, som er afhængig af lige konkurrencevilkår, og det så ikke ud som om, at så mange andre lande delte Danmarks positioner.

Miljø- og fødevareministeren svarede Kenneth Kristensen Berth, at den danske holdning er, at støtten skulle udfases, men der stod Danmark nok helt alene i EU. Bekymringen vedrørende støtteløfter gik på, at der er så store forskelle i størrelsen på de europæiske landbrug, at loftet for de enkelte bedrifter giver nogle underlige rammer at arbejde i for et nationalt ministerium. Man skulle f.eks. holde øje med, hvorvidt en bestemt ordning til gavn for miljøet kolliderede med, at landmændene i forvejen lå under støtteloftet. Flexibiliteten skulle ind mellem søjlerne, så man hele tiden som nationalstat kan nå sine mål, uden at EU regulerer ned til mindste komma.

Han oplyste, at gennemsnittet af de franske landmænds bedrifter lå på cirka 58 hektar, altså ikke langt under det danske. På sidste rådsmøde lod det også til, at Frankrig lå meget på linje med Danmark. Danmark prøvede at alliere sig med lande, der deler synspunkter på landbrugsstøtteområdet. Det var en ubekendt faktor, hvordan det manglende britiske bidrag til budgettet efter Brexit ville få indvirkning på områdets økonomi.

Til Rasmus Nordqvist sagde han, at den danske regulering var et godt billede på, hvad man mener med at kombinere ambition og fleksibilitet. Det gjaldt om at have en målrettet regulering, der både leverer en omfattende landbrugsproduktion og tager klimahensyn – hvor man foretager sig mindre på sårbare arealer og mere på stærke jorde. Samtidig med, at Danmark har et af de mest dyrkningsintensive områder i Europa, skulle Danmark levere 39 pct. i klimareduktion og f.eks. 34 pct. i reduktion af ammoniak mod gennemsnittet på cirka 6 pct. i hele EU. For at kunne leve op til så ambitiøse mål er det nødvendigt med fleksibilitet vedrørende bl.a. afgrødevalg og håndtering af problemer med fosfor- og nitratudledning.

Om høringssvaret fra Økologisk Landsforening sagde ministeren, at den markedsdrevne økologi i Danmark har luft under vingerne. Regeringen havde i 2017 understøttet den historisk største omlægning af økologisk areal, 43.000 ha. Et økologisk erhvervsteam havde udarbejdet anbefalinger til, hvordan økologien kan udvikles videre, som ville blive medtaget i diskussionen om rammerne. Regeringen havde et ønske om, at økologien kunne fremmes uden restriktioner for dens udviklingspotentiale.

Til Erling Bonnesen sagde han, at det glædede ham, at EU's landbrugskommissær, Phil Hogan, forrige mandag havde givet udtryk for en linje, der lagde sig op af Danmarks, og at samtlige lande, der tog ordet, havde gjort det samme. Ingen havde et ønske om at renationalisere. Alle kunne se de positive konsekvenser for produktionsniveauet i EU, at man kan producere, som man gør, og at man kan indgå frihandelsaftaler for at sælge sine varer uden for EU frem for at oplagre dem eller oprette støtteordninger. Fra et dansk synspunkt så det lyst ud.

Rasmus Nordqvist opfordrede til, at den massive landbrugsstøtte blev brugt målrettet på at tage hånd om miljø- og klimaopgaver. Man måtte ikke anse det for at være en erhvervsstøtte. Danmark havde oplevet en stor omstilling til økologi, men man skulle arbejde for, at alle 27 lande gjorde det.

Søren Søndergaard påpegede, at fremtidens landbrug og fødevarer hørte under den næste budgetcyklus. Derfor var det interessant, om man diskuterede ud fra "tænk på et tal" eller ud fra en forudsætning. Gjorde man det sidste, burde regeringen tage forbehold over for den, for den diskussion ville blive en del af diskussionen om budgettet efter Brexit. Danmark havde vel trods alt mere indflydelse ved forhandling af budgettet end på landbrugsområdet. Fremgik det af ministerens fremlæggelse, at udgangspunktet ikke nødvendigvis var det foreliggende budget?

Holger K. Nielsen spurgte, hvad Kommissionen i sin meddelelse mente med, at der var en sammenhæng mellem landbrugsproblematikken og migrationsproblematikken.

Agence Europe skrev, at Tyskland og Frankrig var på vej med en fælles position. Kunne ministeren bekræfte eller sige mere om det?

Miljø- og fødevareministeren gav Rasmus Nordqvist ret i, at landbrugsstøtten ikke er en erhvervsstøtte, men skulle bruges målrettet i miljø- og klimaindsatsen og for produktionen af sunde fødevarer. Han oplyste, at mens økologi er et stort emne i Danmark, er EU-landene generelt snarere optaget af bæredygtige produktionsformer. De to ting er ikke modsætninger, men parallelle spor.

Ministeren svarede Søren Søndergaard, at der ikke var tale om "tænk på et tal", men regeringen lagde vægt på, at drøftelserne om den fælles landbrugspolitik efter 2020 ikke foregik forhandlingerne om EU's flerårige finansielle ramme.

Over for Holger K. Nielsen bekræftede han, at man forventede et fælles udspil fra Tyskland og Frankrig, men han kunne i øjeblikket ikke oplyse mere om det, bl.a. fordi en ny tysk regering endnu ikke var på plads.

På spørgsmålet om sammenhængen mellem landbrugspolitik og migrationspolitik svarede han, at viden og erfaring opnået gennem projekter, som opnår støtte fra landdistriktspolitikken, også ville kunne anvendes i lande, hvorfra migrationen kommer, såvel som i transitområder. Det kunne f.eks. være til pilotprojekter inden for EU's eksterne investeringsplan. Kommissionen var opsat på at øge dialogen med Den Afrikanske Union om udvikling af landdistrikterne og landbrugssektoren. Kommissionen mente med sin formulering, at landbrugspolitik kan bruges aktivt som udviklingspolitik ved at skabe incitament til at blive i det land, man bor i.

Rasmus Nordqvist indvendte, at man netop fra dansk side kunne vælge aktivt at dele erfaringer om, hvor succesfuld den økologiske omstilling havde været i Danmark indtil videre med glade forbrugere og gode indtjeneringer for landbruget.

Miljø- og fødevarerministeren ville gerne forsikre Rasmus Nordqvist om, at det var en del af den danske position, og derfor havde Danmark arbejdet hårdt ved udarbejdelsen af økologiforordningen for at sikre de bedst tænkelige rammer. Den økologiske eksport er forsvindende lille i forhold til den konventionelle, men regeringen var optaget af at omlægge til økologi i takt med efterspørgslen, også fordi det er en god produktionsform.

2. Køreplan for en proteinstrategi på EU-niveau

- *Orientering og udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3596 – bilag 1 (samlenotat side 9)

Miljø- og fødevarerministeren: Vi forventer, at Kommissionen vil orientere om arbejdet med proteinstrategien, som ventes klar i slutningen af året. Formålet med strategien er at reducere EU's afhængighed af importeret protein til særlig husdyrproduktionen. Det er noget, som vi kan støtte fra dansk side. Det er dog vigtigt, at strategien ikke kun fokuserer på traditionelle proteinafgrøder, men også ser på potentialet for nye kilder til protein som f.eks. bioraffinering af græs.

3. Landbrugssektorens rolle i forhold til revisionen af EU's bioøkonomistrategi

- *Orientering og udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3596 – bilag 1 (samlenotat side 11)

Rådsmøde 3596 – bilag 2 (supplerende samlenotat)

Miljø- og fødevarerministeren: Kommissionen vil orientere om arbejdet med en revision af den nuværende strategi fra 2012. En ny strategi ventes præsenteret i slutningen af året. Drøftelsen ligger i rigtig god forlængelse af de to foregående punkter, da bioøkonomien netop er en vigtig del af fremtidens landbrugspolitik og en mulighed for at reducere EU's afhængighed af importeret protein. Jeg har allerede nævnt potentialet i bioraffinering af græs. Men i en bredere kontekst er der mange forskellige muligheder i bioøkonomien for at skabe nye indtjeningsmuligheder.

Overordnet set er en af de væsentligste udfordringer at få integreret landmændene i bioøkonomien. Det kræver ofte større investeringer i bioraffineringsteknologier at kunne omdanne biomasse til højværdiprodukter. Derfor kunne det være interessant, hvis der kunne gro en ny andelsorganisation frem – baseret på mulighederne i bioøkonomien.

Der er dog brug for at fjerne nogle barrierer i landbrugspolitikken. Man kan således ikke støtte landbrugsprodukter, efter de er bioraffineret. Man havde ikke bioøkonomien i tankerne, da man skrev traktatens afsnit om landbrug. Fremadrettet skal det være muligt at støtte hele bioøkonomiens værdikæde, da det vil bidrage til udviklingen af landdistrikterne både økonomisk og i forhold til miljø og klima.

Endelig er det klart, at bioøkonomien fortsat er en sektor i udvikling. Vi skal derfor også fokusere på forskning og innovation.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3595 (uddannelse, ungdom, kultur og sport – uddannelsesdelen) den 15. februar 2018

EUU alm. del (17) – bilag 364 (kommenteret dagsorden)

1. Midtvejsevaluering af programmet Erasmus+ og fremtidige retningslinjer for tiden efter 2020

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0050

Rådsmøde 3595 – bilag 1 (sammenfatning side 2)

Undervisningsministeren: Der er igennem 2017 blevet udarbejdet en midtvejsevaluering, dels bestående af nationale evalueringer, dels en samlet rapport fra Kommissionen, som lige er blevet offentliggjort.

Den danske midtvejsevaluering viser, at deltagerne generelt er meget positive over for programmet, der er velfungerende og understøtter et internationalt udsyn både hos undervisere, elever og studerende. De institutioner, der deltager i programmet, vurderer, at Erasmus+ er bedre til at understøtte internationalisering end andre internationale programmer og andre slags mobilitet.

Regeringen mener, det er positivt, at unge via Erasmus+-programmet får mulighed for at opleve andre europæiske landes kulturer og samfund. Det styrker de unges internationale kompetencer inden for bl.a. fremmedsprog og interkulturel forståelse. Det styrker også deres bevidsthed om vores fælles europæiske historie og værdier.

Også i den europæiske midtvejsevaluering understreges det, at Erasmus+ er et velfungerende program, der generelt møder de fastsatte målsætninger. Det er bl.a., at programmet har understøttet, at 1,8 millioner personer inden for en periode på mindre end 3 år har deltaget i mobilitetsaktiviteter, og at flere end 240.000 organisationer er involveret i samarbejdsprojekter.

Resultaterne af midtvejsevalueringen forventes at blive brugt som input til det forslag til nyt Erasmus-program for tiden efter 2020, som Kommissionen forventes at offentliggøre omkring den 1. juni, når forslaget til ny flerårig finansiel ramme også er offentliggjort.

Det bulgarske formandskab lægger på rådsmødet op til en debat, der skal give nogle foreløbige pejlemærker for, hvordan et fremtidigt program bør se ud. Der forventes at være fokus på, hvordan et kommende program kan bygge på succesen fra det nuværende Erasmus+-program, og hvordan det i højere grad også kan understøtte innovation, digitalisering og demokratiske værdier. Og også hvordan det om muligt kan blive bedre til at inkludere grupper, der er underrepræsenterede blandt det nuværende programs deltagere.

Regeringen vil fokusere på, hvordan et nyt Erasmus+-program kan styrke mobiliteten i Europa og kvaliteten i uddannelserne. Derudover er det også vigtigt at se på, hvordan Erasmus+ vil kunne understøtte bedre sprogindlæring i Danmark. Endelig vil regeringen også

fokusere på, at der skabes en stærkere sammenhæng mellem videregående uddannelser, forskning og innovation.

Samtidig vil regeringen også understrege, at det er vigtigt, at drøftelsen ikke foregriber de kommende forhandlinger om EU's flerårige budgetramme (MFF).

Rasmus Nordqvist spurgte, om regeringen havde gjort sig tanker om, hvorvidt den økonomiske ramme for Erasmus+ var den rigtige, eller om den skulle være større? Programmet drejer sig om at skabe forståelse på tværs af grænserne, så det måtte gerne udvides til at omfatte flere forskellige slags studerende, f.eks. fra erhvervsuddannelserne.

Undervisningsministeren svarede, at regeringens holdning var, at EU skulle føre en budgetrestriktiv linje, men at man sagtens kunne forbedre Erasmus+, uden at det blev dyrere. Man kunne gøre de unge og deres forældre mere opmærksomme på de allerede eksisterende muligheder, og udvekslingen på bilateralt niveau kunne styrkes. Regeringen havde lige fremlagt en ganske ressourcetung sprogstrategi, der omfattede oprettelsen af to nationale sprogcentre. Det ville være oplagt, hvis aktiviteter, som udspringer derfra, kunne knyttes sammen med aktiviteter på europæisk niveau. Rasmus Nordqvist havde ret i, at man især burde drøfte mulighederne for udveksling på erhvervsuddannelsesområdet.

Rasmus Nordqvist kendte godt regeringens holdning om at få mere for færre penge, men det plejede at have indvirkning på kvaliteten. Var ministeren enig i, at Kommissionens målsætning om at fordoble antallet af Erasmus+-deltagere i 2025 ville betyde, at den økonomiske ramme skulle udvides? Det var en markant ambition at nå nogle af de økonomisk og socialt udsatte unge borgere, som normalt ikke ville tænke i udvekslingsbaner.

Undervisningsministeren svarede, at man ikke kun kunne måle Erasmus+' succes på budgettets størrelse alene. Det handlede om at anvende den eksisterende ramme bedst muligt, f.eks. ved at lave nye samarbejdsaftaler og gøre flere unge opmærksomme på de muligheder, de allerede har. Der var overraskende stor tilslutning til det synspunkt blandt kollegerne fra de andre lande, da ministeren havde fremført det på rådsmødet i Bruxelles.

Rasmus Nordqvist medgav, at man ikke kunne måle Erasmus+' succes på budgettets størrelse, men til gengæld kunne man måle den på, hvor mange der gjorde brug af programmet. Hvor lå ministerens ambitionsniveau? Delte ministeren Kommissionens målsætning om en fordobling af udvekslinger i 2025?

Undervisningsministeren ville gerne svare skriftligt, hvis det var et præcist svar, Rasmus Nordqvist udbad sig.

Rasmus Nordqvist tog gerne imod et skriftligt svar, men ville egentlig bare gerne vide, hvad ministerens holdning var til Kommissionens målsætning om antallet af udvekslingsstuderende. De økonomiske konsekvenser var blot hans egen konklusion.

Undervisningsministeren svarede, at regeringen delte Kommissionens ambition om, at flere unge skal af sted, men der finder hele tiden en afvejning sted af forholdet mellem kvalitet, pris og omfang. EU-Kommissionen ville fremlægge et budget den 31. maj, herunder et for Erasmus+-programmet, hvorefter man kunne drøfte ambitionerne.

Rasmus Nordqvist sagde, at ministeren ikke behøvede sende et skriftligt svar, når hun ikke ville sætte tal på. Det var synd, at regeringen ikke bakkede op om Kommissionens forslag om en fordobling, for det var i dansk interesse.

Undervisningsministeren påpegede, at hun ikke havde sagt, at hun ikke bakkede Kommissionen op. Men budgettet måtte man diskutere, når det ville foreligge den 31. maj.

Rasmus Nordqvist sagde, at han alligevel gerne ville have et skriftligt svar fra ministeren på, hvorvidt regeringen deler Kommissionens ambition om en fordobling af antallet, der bruger Erasmus+ i 2025. Budgettet måtte indrettes efter ambitionen.

Formanden var enig i, at det spørgsmål ikke blev afklaret, og at man ville anmode ministeren om et skriftligt svar.

2. Fremme af uddannelsesaspekterne i Det Europæiske Råds konklusioner af 14. december 2017

– *Politisk drøftelse*

KOM (2017) 0673

Rådsmøde 3595 – bilag 1 (samlenotat side 5)

Det Europæiske Råd 14/12-17 – bilag 11 (konklusioner fra DER 14/12-17)

Undervisningsministeren: Her lægges der op til en række nye initiativer på uddannelsesområdet gennem brug af velkendte redskaber. Bulgariens formandskab ønsker at lægge op til en drøftelse af mål og midler for de aspekter i konklusionerne, der vedrører uddannelse, herunder bl.a. europæiske universitetsnetværk, styrket sprogindlæring i Europa, bedre gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og et europæisk studiekort.

Fokus forventes at være på de overordnede rammer for initiativerne og på, hvordan man kan styrke uddannelserne, så de kan give elever og studerende de rette kompetencer i forhold til fremtidens krav om digitalisering, livslang læring og innovation.

Det sidste er jo det, vi herhjemme adresserer gennem vores nationale uddannelsesreformer og senest med regeringens strategi for Danmarks digitale vækst og lanceringen af faget Teknologiforståelse i folkeskolen.

Endvidere vil regeringen fokusere på styrkelsen af mere strategiske samarbejder mellem videregående uddannelsesinstitutioner på tværs af EU for at styrke uddannelsernes kvalitet og relevans. Endelig vil regeringen også hilse et styrket fokus på sprogindlæring velkomment.

I forhold til initiativerne på europæisk plan er uddannelse jo national kompetence, og vi vil naturligvis vurdere den europæiske merværdi for de enkelte forslag grundigt.

Rasmus Nordqvist efterlyste mere entusiasme fra ministerens side over for Kommissionens idé om de europæiske universitetsnetværk. Uddannelse på tværs af landene gør os rigere og er vigtig for fremtiden. Var regeringen enig i ambitionen?

Søren Søndergaard spurgte, hvad tankegangen var bag ideen om europæiske universiteter. Hvordan skulle de ledes? Skulle de kunne konkurrere? Skulle de være skattefinansierede, eller ville store virksomheder finansiere dem?

Undervisningsministeren oplyste, at regeringen fandt, at et tættere og mere strategiske samarbejder mellem de videregående uddannelser kunne bidrage til at styrke kvaliteten og relevansen af de danske uddannelser. Etablering af et netværk af europæiske universiteter kunne blive en vej til at understøtte disse samarbejder.

Til Søren Søndergaard sagde hun, at spørgsmålet om ledelse og finansiering af europæiske universiteter var uden for hendes ressort, og at de nærmere detaljer i øvrigt langtfra var afklaret.

Mødet sluttede kl. 9.27